

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani 21. januarja.

Y. Signatura naše sedanje notranje politike je izražena v Wurmbrand-ovem predlogu: naj se proglasi nemški jezik kakor državni jezik v cisilavskih deželah. Po najnovejši vesti se je neki tudi Lienbacher izrekel, da mora on kakor Nemec zanj glasovati, in da bo on s celim prepričanjem za ta predlog v ogenj šel, tudi ako bi ga vlada z vso silo podirala s tem, da še neso dali dozdej levičarji nobene definicije o državnem jeziku.

Rekel je neki Lienbacher dalje, da ima on za to že tako natančno in precizno definicijo pripravljeno, da bo vsaki zahtevi zadostovala. Gotovo je to važna stvar v naši notranji politiki, da se je baje Lienbacher s tako odločnostjo na stališče levičarjev postavil.

Ta dogodek je nam povod, da se spet na to vprašanje ozremo, akoravno smo ga že parkrat obravnavali.

Stališče, katero morajo slovanski poslanci sploh v tem važnem pitanju zavzeti, je Praška „Politik“ zadnje dneve pretečenega leta jako dobro označila in svoje mnenje osredotočila v stavku, da bi slovanski narodi zoper svojo narodno čast grešili, ako bi tak predlog podpirali ali celo vzprejeli, ker s tem bi sami pripoznali, da so pasmine nižje vrste, — inferiore Racen, kakor nam Nemci pravijo — in bi s tem sami sebi obsodbo poapisali. Temu je glavni levičarski organ „N. Fr. Pr.“ 31. decembra lanskega leta odgovarjal rekoč, da, ako se strinja z narodno častjo Flamancev v Belgiji in Lahov v Savoiji, da je tam francoski jezik državni jezik, strinjati se mora veliko bolj z narodno častjo Čehov in Poljakov, ako se nemščina pri nas na to višino postavi.

Akopram je po navadi glavni organ levičarjev v vsaki zadevi dobro poučen, je bil tudi gotovo v tem vprašanju; tedaj si ne moremo omenjene tirade drugač raztolmačiti, nego s tem, da je vedoma neresnico govoril.

Ako vzamemo najprvo v pretres Flamance, moramo izjaviti, da ne poznamo nobenega paragrafa in nobenega člena belgijske ustave, kateri bi pripoznaval kateremu obeh deželnih jezikov: francoskemu in flamanskemu kako prednost.

Flamanski jezik je brat holandskega in mu je tako zelo v sorodstvu, da je mej njima manj razločka nego mej našo slovenščino in kajkavsko hrvaščino. Nizozemski kralj Viljem I., ki je vladarstvo v zedinjenem kraljestvu 1815 l. nastopil, je skušal 18. 19. in 22. leta s svojimi kraljevimi ukazi holandski jezik kakor državni v celém kraljestvu uvesti tako, da bi bil v vseh sodnih in administrativnih zadevah obvezen za vsakega Nizozemca, naj bi bil že holandskega (flamanskega) ali francoskega (valonskega) pokolenja.

Ravno te kraljeve jezikovne naredbe so bile jeden glavnih vzrokov, da je čez 8 let 24. avgusta 1830 l. belgijska revolucija buknila. Se ve, da se mora pomisliti, da v tistih časih je še narodno vprašanje spalo, in da so ravno flamanci, bratje takrat gospodujočega naroda v kraljestvu k tej ustaji največ pripomogli, kajti verski oziri so bili takrat pred vsakim narodnostnim vprašanjem merodajni, ker Holandeži so protestanti, njihovi bratji po krvi pa najbolj goreči katoličani. Ravno katoliška vera je tudi pglavitni vzrok, da se je bil že od nekdaj v belgijskih provincijah francoski jezik tako ukoreninil, da je postal počasi jezik vseh uradov in izobraženih krogov. Ko je bilo belgijsko kraljestvo kakor samostalno proglašeno, ni nikomur takrat v glavo padlo francoski jezik kakor državni jezik proglasiti, ali mu sicer kakšno postavno prednost dati. Običaj je bil pa že tako čvrst, da je bil francoski jezik iz stare navade pridržan kakor jezik armade, mornarstva, parlamenta in vseh centralnih oblastij.

Po revoluciji je začelo narodno flamansko gibanje bolj na površje dohajati, posebno pa v literarnem oziru, ali poleg vsega tega ni nikdar dozdej nobenemu flamanskemu poslancu na misel prišlo v v belgijskem parlamentu drugače govoriti, nego tudi francoski, akoravno ima polno pravico se tudi na tem uzvišenem mestu svojega materinega jezika posluževati, česar bi mu nikoli noben valonski kolega ne oporekal.

Pri vseh sodnih in administrativnih uradih sta oba jezika ravnopravna, in pravda na priliko v flamanskem jeziku začeta se mora tudi v vseh inštancijah v tem jeziku izvršiti, o čemur se francoski govoreči valonski sodeželani čisto nič ne spodtikajo.

Flamanci prepuščajo dragovoljno iz stare navade višje kulturno razvitemu francoskemu jeziku pri omenjenih mestih prednost. Ako bi pa francoskim Valonom katerikrat kakšen Wurmbrandov predlog o državnem jeziku po glavi rojil, bi se Flamanci pri svojem zdaj razvitem narodnem čutji tako po robu postavili, da bi bil gotovo poprej flamanski jezik kakor državni sprejet, ker oni sečinjavajo 2 tretjini belgijskega prebivalstva.

Ako se ozremo na Savojo in Nico, moramo izpovedati, da se še dobro spominjamo uradnega časnika „Gazzeta ufficiale piemontese“, kjer so bile debate nekdanjega Turinskega parlamenta prijavljene.

Bil je to dvojezičen zbor kakor naš kranjski.

Savojci in Nicardi so govorili izključno samo francoski, poslanci iz družih piemonteških krajev pa italijanski.

Ko sta bili ti pokrajni 1859. l. Francoski odstopljeni, se je ravno Cavour proti Garibaldi-jevim napadom s tem branil, da je poudarjal, da mora načelo narodnosti ravno tako veljati za francoski govoreče Savojsce in Nicarde, kakor za italijanske Lombarde, Toskance itd.

Torej je sklicevanje levičarskega organa na savojske Italijane več, nego piskavo, ker tam jih ni; k večjemu če se po mestih sporadično nahajajo gotovo ne v takem številu, kakor Čehi v nižje- in gornje-avstrijskih mestih, kjer jim levičarji celo pravico do privatnih ABCšol odrekajo.

Znano je, kako so strastno sedanjo vlado napadali, ko je nemški minister Konrad tako šolo Čehom na Dunajskem predmestju Wieden samo v teoriji dovolil.

Ako bi se Nemcem državni jezik dovolil, bi potem ne ostalo pri tem državnem jeziku, o katerem zdaj le tako bolj megleno govoré, ker nečejo še svojih pravih nakanov izjaviti.

Levičarski uzor je madjarsko postopanje zastonj jezikevega vprašanja. Kakor se Madjari pri teptanju vseh narodnostij na Ogerskem zmirom na to sklicujejo, da iz same simpatije do priprostega Nemadjara v vse ljudske šole in v vse urade madjarsčino urivajo, da bi dali tem načinom tudi prostemu možu priliko toliko potrebnega ma-

LISTEK.

Casnikarstvo in naši časniki.

(Dalje.)

To odtegovanje istinitega urednika in izdajatelja pretečemu mu kazenskemu zakonu je gotovo nenaravno in neprimerno. A kako v okoliščini priti tej hibi? Določbe kazenskega zakonika se pač ne dajo poostriiti ne na to, niti na ono stran. Vsako tako poostrenje bi škodilo občnemu napredku, škodilo bi narodnemu časopisju in po tem skupnemu narodu. Tukaj se pomoč kaže le v tem, da bi se odpravile vse ostrosti kazenskega zakona nasproti časopisom, ko hitro ti napadajo in pobijajo le načela ter namere in naredbe državne ali deželne vlade in raznih podrejenih jej državnih gospodk. Državna vlada z vsemi gospodkami se bi morala odpovedati načelu nezmotljivosti, katerega si prav po nepotrebnem in nevrednem lasti. V ustavni državi se to izmišljeno načelo tako ne da ohraniti — nasproti državnemu zboru, nasproti izvoljenim zastopnikom v državo zedinjenih narodov. Še manj se pa more to načelo ohraniti v dejanskem ustavnem

življenju. Za boga! kako so se menjavale namere in naredbe pa tudi načela državne vlade le sem od leta 1860, ko je bila proglašena cesarjeva diploma. A tukaj ni mesto za to nadaljno in nadrobno raziskavanje. Vsak razumnik mi bode rad pritegnil, da je rečena ostrost kazenskega zakonika popolnem odveč, da je škodljiva nasproti časopisom, če kažejo na hibe in napake državne vlade in njenih gospodk, če kažejo na pota, od vladnih potov različna, po katerih se bi to ali ono lože doseglo. Nobeden pač s tem ne zlorabi ali opisja. Če se pa motijo vladi nasprotujoči časopisi, naj jim državna in deželna vlada dokaže te pomote, naj jim pokaže pravo čisto resnico. Za to ima pač vlada svoje uradne in napol-uradne (oficijozne) časopise in vsa prej naštetá sredstva, s katerimi bolj ali menj upliva na časopisje. Z razumnimi razlogi naj državna vlada nasprotujočim listom zamaši usta, tako da nanje ne bodo vedeli ničesa odgovoriti. In resnica ima zmeraj in vselej toliko veljave in naravne sile v sebi, da se jej tudi nasprotujoči strastni listi dolgo odtegovali ne bodo.

Rečenim besedam bode rad pritrđil vsak, ki je le zadnjih 25 let nekaj natančneje opazoval slovenske in neslovenske časopise. Zarad česar so toli

trpeli slovenski časopisi? Le zato, ker neso hoteli priznavati one nenaravne sisteme, ki je sedaj po tem sedaj po onem potu imela ugonobiti narod slovenski. Potegovali so se za obstanek naroda, za njegovo pravno pravo nasproti državnemu in nemčurskemu nasilstvu. Ali je kdo zapazoval tako preganjanje časopisov, tako njih zatiranje: zaseganje, obsojanje, ugrabljenje njih založnine, zapiranje njih urednikov, izdajateljev in raznih sodelavcev, ko ste se razni slovenski stranki mej seboj razprli in sem ter tja strastno pobijali v njunih glasilih? To so res boji z uma svitlim mečem: vse se je pomirilo, respica se je nazadnje zmirom prikazala, — če prav je je vsaka stranka časih za se le malo imela. In v neko tako razmerje se bi morala postaviti vlada nasproti časopisju. Potem bi ponehalo preganjanje časopisov zaradi političnih, navadno nepomenljivih prestopkov. Da je to mogoče, priča nam je časopisje angleško, francosko, italijansko, belgijsko, švedsko, norveško in ameriško v Zedinjenih državah. In kdo bi drznil se trditi, da toli uplivno časopisje v naštetih državah zlorabi ustavno priznano mu svobodo ali spodjeđa podlage državnega obstanka? Ko hitro se bi zgodilo to, odtegovali se ne bi iziniti ureditelji in izdajatelji naših časopisov postavni od-

djarskega državnega jezika naučiti se, isto tako bi naši Nemci, naj si že bodo liberalni ali klerikalni, — ker v tem vprašanju so, kakor iz Lienbacher-jevega obnašanja vidimo, proti nam Slovonom vsi jedini, — z nami delali, da nam bi na podlagi nemškega državnega jezika v vse ljudske šole in v vse urade izključno nemščino urivali tako, da bi bila potem še zdaj več ali manj „divja“ germanizacija v popolno postavno sistemo spravljena, da bi nam bil naš odpor pri takem ali enakem zakonu jako oteškočen, morebiti celo nemogoč.

Zato pa kličemo svojim državnim poslancem ravno zavoljo tega vprašanja bolj nego kdaj: „Videant consules, ect.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. januarja

Jutri začne državni zbor svoje delovanje. Predsednik zbornice poslancev, dr. Smolka, prišel je že včeraj na Dunaj. Posamični klubi imajo danes posvetovanje.

Največ hrupa po časopisih napravi Wurmbrandov predlog, da se nemščina prizna za državni jezik. „Politik“ je izvedela z Dunaja, da razen Lienbacherjeve trojice še drugi nemški konservativci hočejo delati sitnosti večini pri obravnavi tega predloga. Ta list piše o tem, če ti gospodje kaj več zahtevajo, kakor da se za nemščino ohrani status quo, tedaj jim povemo, da za ceno Wurmbrandovega predloga lahko pridobimo vso levico. Ta predlog pa hoče spodkopati eksistenco Avstrije, zato se mu morajo upirati ne le vsi Slovani, a tudi vsi patrijotični Nemci. Neko drugo poročilo z Dunaja v ravno tem listu pa javlja, da se hoče staviti nek posredovalen predlog, ki bo sicer tudi zmetaval nemški državni jezik, a se bo vendar oziral na nemške konservativce, ter tako zagotavljal složno postopanje desnice pri tem vprašanju. — „Nar. Listy“ pa primerjajo vzprejetje tega predloga bitvi na Belej gori, ter pišejo: „Po zmagi na Belej gori tirali so zmagovalci cvet pleilstva in meščanstva na morišče. Vladovali so v deželi z ognjem in mečem, ter delali ne samo za katolicizem temveč tudi za nemštvo. A neso mogli zatreti češkega naroda. V Bachovej dobi so zopet divjali proti Čehom, in nek policijski uradnik se je tedaj celo izjavil, da čez deset let ne bode več Čehov. Vkljub temu so se Čehi v šestem desetletju jako močno razvili. Bachovi husarji so se motili. Prišel je pozneje na nas blagoslov nemškega liberalizma. General Koller imel je zatreti trdovratne Čeha, kar se mu pa tudi ni posrečilo. Narod, ki je vse to prenesel se nema ničesar več bati.“ — „N. Fr. Pr.“ skuša dokazati, da je nemški državni jezik državna potreba. Država potrebuje nemškega jezika ne pa nemški jezik države. Ker je pa nemški jezik državna potreba mora veljati za vse dežele, tedaj se tudi Galicija in Dalmacija izključiti ne moreti. Vidi se, da so levničarji vedno predrznejši, kolikor njih upanje raste, da bodo prodrli s svojim predlogom vsled nesložnosti desničarjev. Nekaj jih pa tudi jezi, da Poljaki in Dalmatinci neso hiteli jim iti na limanice. Poljaki so namreč sklenili pobijati Wurmbrandov predlog, in v polnem številu udeležiti se debate. — Pomenljiva je tudi neka izjava „Vaterlanda“. Ta list pravi, da liberalni Nemci perzonificirajo državo, in zato zahtevajo za njo posebni jezik. A kakor oseba morala bi država imeti tudi jezikovno nadarjenost. Morala bi govoriti več jezikov, kakor je marsikdo zmožen več jezikov.

V saboto je v hrvaškem saboru vsled nekega kompromisa, katerega je vsprejela narodna

stranka nadaljevala se generalna debata o Vojnovičevem predlogu. Vlado je zastopal sekcijški šef Vontčina. Predsenik je najprej naznanil zahvalo Njih veličanstev za častitanje sabora k novemu letu in da je indemitetni zakon že saksijoniran. Ivič je predlagal, da se zboru predlože vse dopisovanja, ki so se menjale mej deželno in centralno vlado zaradi dvojezičnih grbov, kateri predlog se je pozneje pri seji zavrgel. Kukuljevič je govoril za addresso, kakršno so predložili divjaki. On je proti širjenju ogerske državne ideje po Hrvatske, ker je ta popolnem enakopravna, nikakor pa ne podrejena zavezniča Ogorske. Zorič je govoril za Vojnovičevo addresso; ravno tako tudi Marković, kateri je tudi dokazoval, da addressa večine ni popolna, in nasprotuje izjavi narodne stranke po dogodkih v avgustu. Starčević je tudi v soboto skušal prodreti v zbornico, pa zopet so ga zadržali žandarji.

V ogerskem državnem zboru se nadaljuje specijalna debata. Pri točki pošte in brzjavah je v soboto poslanec Somsich od vlade zahteval pojasnil o poslednji tatvini na pošti v Pešti. Trgovinski minister Kemenyi mu je odgovoril, da še preiskava ni pokazala, ali je res tatvina ali izneverjenje, dozdaj se samo ve, da je denar izginil.

Vnanje države.

Ruski minister dvora Voroncov-Daškov dobil je dvamesečni odpust, kateri se bode baje končal z njegovo demisijo. Uzrok njegovega odstopa so rodovinske razmere. Nadomestoval ga bode generalni adjutant Richter, ki bode njegov naslednik. — Ruska vlada je prepovedala avstrijskim židom naseliti se na Rukem drugače, nego da dobé rusko državljanstvo. Zato je pa veliko upitje po židovskih časopisih, ker ta prepoved nasprotuje po njih mnenji nekaterim točkam avstro-ruske trgovinske pogodbe. — Giers je včeraj prišel na Dunaj. — Knez Orlov, ruski poslanik v Parizu in Saburov, ruski poslanik v Berlinu, ki zdaj bivata v Petrogradu, odpotujeta še le, ko se vrne Giers.

Bolgarski deficit za leto 1884 znaša 1.400.000 frankov in se bode pokrtil iz preostankov prejšnjih let.

V Parizu je na tisoče ljudi brez dela, in ti delajo francoske vladi velike preglavice. Zahtevajo pomoči od države. Skrajna levica zbornice se je že posvetovala, kaj storiti in svetovala je delavcem, da naj malo potrpé. Boje se napada na zbornico, zato so se straže okrog zbornice pomnožile. Anarhisti močno agitirajo v delavskih krogih, radi bi podkurili socijalno revolucijo. — Nek telegram iz Hai Nana od 16. t. m. poroča v „Times“, da so prišle kitajske čete z vojnimi pripravami in torpedi.

Pruska zbornica poslancev je v soboto zavrgla Reichenbergerjev predlog, da se premené oni zakoni, ki dajo državi pravico, oddajati cerkvena mesta. Proti predlogu govoril je sam minister bogočastja in nauka Gosler in je i javil, da škofa Ledehovski in Melchers nemata pričakovati pomiloščenja. Iz tega se razvidi, da pruska vlada še ne misli odjenjati v cerkvenih zadevah. Nemški katolici mislijo začeti ostri boj proti vladi. Kulturne borbe v Nemčiji ne bode še tako hitro konec, kakor se je mislilo.

Španci so dobili novo, in sicer konservativno ministerstvo. Člani novega kabineta so: Canovas predsednik, Elduayen za vnanje zadeve, Quesada za vojsko, Anteguera za brodovje, Romero Robledo za notranje zadeve, Silveia za pravosodje, Aleksander Pidal za javna dela, Valdoseria za kolonije, Cosgayon za finance. Novo ministerstvo je že imenovalo 49 novih prefektov in razpustilo zbornico. Nove volitve bodo najbrž v aprilu, in v maji se snide nova zbornica.

governosti. Potem bi iz naših časopisov izginila prej zaznamovana čudovita prikazen, katere minolost ni poznala, ter je tudi bodočnost nikdar videla ne bode. Časopis bi potem zagovarjali istiniti uredniki, ne pa figuranti, ki časih komaj čitati znajo.

Kdor se po tem ali drugem potu uriva v javno življenje, kdor deluje v javnih političnih razmerah, ta se ne sme in ne more odtegovati nobenej kritiki. Njegova oseba se pogostem ne da ločiti od načel, katera v javnem življenju zastopa, od naredb, katere v javnem življenju ustanovlja in brani. Vse drugače, kot smo na nekem prejšnjem mestu izrečno poudarjali, je to pri zasebniku, ki se ne uriva v javno življenje. Nikdo nema pravice v časopis tirati njegovega imena, njegove osebe, njegove dobre ali slabe lastnosti. Kdor z ozirom na zasebnika dela drugače, dela nepošteno, dela sleparksko. N. pr. kaj je komu mari za brezimnega pisatelja tega podlistka? Komur podlistek ni povsod, pobija naj njega napake in zmote; če mu to ni zadosti, išče naj pred sodiščem ali po tem in tem paragrafu tiskovnega zakonika svojo dozdevno pravico. Na četrti strani časopisa stoji pač izrečno zapisan odgovorni njegov urednik. A pri nas Slovencih so ljudje že tako malenkostni (da se huje ne izrazim), da pri vsakoj

kočljivej, nekoliko ostrej stvari le prašajo: kdo je pisal, ne pa kaj in kako je pisal? Zapazoval sem tudi, da ono prvo kaj neumno, navadno tudi zlobno vprašanje („kdo je pisal“) stavljajo le neizobraženi in hudobni ljudje, nespretni ali pa kupljeni časnikarji in dopisniki, katere vest peče, kateri se bojé, da bi njih sleparije in umazanosti ne prišle na dan. Stražijo neznanega jim pisatelja, ali ga pa skušajo naravnost ovaditi državni gosposki, če ima brezimni pisatelj opraviti s kako državno službo. Tako ravnanje je nevestno, nepošteno; tako ravnanje je perfidno (zatega konja za primerni slovenski izraz, ker rečeni tuji izraz najbolj znači one malenkostne časnikarje in one zlobne ovaduhe, ki semtertja po slovenskih novinah brkljajo.) Ali je dovolj jasno povedano? Vesten časnikar se bo vestno ogibal vseh osobnostij, ki nemale z javnim, političnim življenjem nič opraviti. Primoran pa je vesten časnikar pobijati sleparja in volka, ki se na gmotno ali npravno škodo narodu uriva v javno življenje. Smešno — ne, ne huje nego smešno, prav sleparksko je, če zasačeni slepar potem preti vestnemu časnikarju s tožbo pred sodiščem. Ko bi po takem pretenji vestnemu časnikarju srce ušlo v hlače, pač bi lahko rogovili sleparji po svetu

— vsakemu narodu v največo škodo in sramoto. Še huje pa je, če nevestni ali kupljeni ali nevedni in strastoi časnikar potegne z odkritim sleparjem, ter ga zagovarja in lepša ali celo nedolžnega dela pred občinstvom. Tudi za tako počenjejanje v časopisu, za tako sleparjenje občinstva Slovenci nemajo primerne, dovolj ostrega izraza. Navihani slepar v svojej predrznej nesramnosti le preti in straši, ker misli, da se bode vsak dal prestrašiti. Da pa nikdar tožil ne bode, toliko prebrisan je svetu odkriti slepar že, dobro vedoč, da pred sodiščem njegova sleparija ne bode postala pravica in resnica. Zato podlistkar neprestano poudarja, da vsakemu časnikarju najimenitniša lastnost je poštenost in vestnost. Poštenost in vestnost ga pri njegovem trudaplmem in kočljivem delovanji neprestano braniti pred sleparijo in zvijačo, pred lažjo in škodo. H koncu naj pristavim le še neko načelo: Kdor po nepotrebnem pred sodiščem išče časti, ta je gotovo nikdar dosti ali nič imel ni, in je tudi nikdar dosti imel ne bode. Vse rečene stavke bi morali slovenski časnikarji z zlatimi črkami zapisati na desko, ter jo pred pisalno mizo obesiti, da bi jih zmerom spominjale njih uzvišenega a težavnega poklica.

(Dalje priha.)

Dopisi.

Iz Laškega trga 20. januarja. [Izv. dop.]

Tedaj zopet jeden manj onih mož, ki so prvi buditelji bili slovenskega naroda na Štajerskem! Kdor življenje slovenskega naroda na Štajerskem drobneje pozna, je tužen, ako vidi, da neizprosljivi morilki zopet žrtev zapade, in ako je to tudi sivolašek-rodoljub. Tu je Slovenstvo na meji Nemštva, ki z vsem gladom lačnega naroda, z vso močjo močnejšega naroda upliva na majhen administrativno raztelesen narodič, in tu je broj najhujši, tu je vsak pojedini bojevalec za naroda obstanek ljub prijatelj in tu je naš mož, katerega tudi tujstvo in zlobno rene-gatstvo čislati mora, velike vrednosti. Na slov. Kranjskem, Primorskem tržanstvo, meščanstvo vsaj po večjem v družbinskem življenji domači slovenski jezik rablja, — drugače je na slovenskem Štajerskem, ker ob progi južne železnice v familije tuj: jezik dan za dnevom več prodira in kjer je tudi v družih krajih zbog bližine Nemštva in tužne naše prejšnje zgodovine tujstvo svoje močne predne straže postavilo. Le pol leta naj Slovenec iz slovenske Kranje v slovenskem Štajerju živi in uvidel bo, da je tukaj več ko trpko stanje možem, katerim je rešitev narodovega življa pri srei. Tak bode gorko čutil, ako jednega ali drugega teh k jami tihega miru spremlja.

Izročili smo danes v našem kraju jednega teh mož k večnemu počitku. Tihi mir vladal je v dolinci in mej ljudmi. Bil je mož, ki je na parah tam počival vsem priljubljen in vsi brez razločka političnih barv prišli so k pogrebu Antona Žuže. Ljudstva bilo je na tisoči. — Daleč iz hribov, ki obdajejo našo dolino, prišel je naš rator in iz bližnjih mest tržan, meščan naš, kar pa je prebivalstva našega trga, bilo je vse na nogah. Precej velika cerkev bila je do zadnjega prenapolnena, v katero se je pokojni dekan Ant. Žuža, predno se je izročil jami, nesel. Zuoaj cerkve pa je stalo skoraj še toliko ljudi. G. kanonik Kosar, prijatelj pokojnega in znan zdajšnji najboljši prižnični govornik na slov. Štajerskem poslavljaj se je tu od mrtveca. Slišali smo že g. Kosarja govoriti, ali danes je bil mehak, kakor še nikoli in lepo, lepo se je poslavljaj od njega, vsadivši tri rožice na gomilo ranjcega — rožico rodoljubja — avstrijskega patriotizma, ter versko čednega življenja. Govorniku temu akompagniral je izvrsten, kaci 30 glasov močan zbor celjskih in družih slovenskih pevcev, zapeli so pred župnijsko hišo ter cerkvijo žalostinke. In dolga vrsta ljudi — par tisoč — šolsko mladino in precejšem številom celjskih dijakov na čelu spremljevala je ljubljence naše župnije ven v kraj tihega pokoja. Nosili so ga tržani, spremljali pa mej družim: vsa laška požarna bramba z zastavo, občinski odbori obeh občin, vsi uradniki — nekaj uradnikov iz Celja, mej njimi tudi namestniški svetovalec g. Haaster, gg. Levičnik in Pesarič z okrožne oziroma deželne sodnije svetnika — veliko tržanov iz Žalca, kjer je bil ranjki rojen, zastopnikov pož. brambe iz Žalca, ter Savinjskega Sokola in tudi iz daljnega Maribora prišel je razven g. duhovnikov čestilec ranjcega g. dr. Dominkuš in iz Ljubljane gg. dr. Vošnjak, dr. vitez Bleiweis, dr. Slanec. G. duhovnikov bilo je 46. — Spored vodil je stolni dekan preč. g. Matja-

šič. Solnce se je že nagibalo v zaton, ko je pevski zbor na pokopališču slednji pozdrav poslal mrtvecu v jamo.

Vencev se je darovalo nad trideset. Nekateri bili so jako dragoceni, vsi pa lepi. Podarili so vence: Laške gospe, — Ljubljanska Čitalnica, — Savinjski Sokol, — Mozirska Čitalnica, — Ljubljanski Sokol, — Celjski narodni dijaci, — Čitalnica Šmarska, — Katoliško podporno društvo, — Čitalnica v Celji, — Učiteljsvo in šolska mladež v Laškem, — Celjski pevci, — Rodbina Bleiweiss-Trsteniška, — Rodbina Janičeva, — Rodbina Elsbacherjeva, — Zanier Horjak, Larisch, sorodniki, — Rodbina Roblekova, — Bergman Širca, — Žavska požarna bramba, — Žavski trg, — Ivan Kačič, — dr. Karol Slanec in drugi. — Občinski odbor našega trga pa je mesto venca dal 25 gld. revežem.

Tako je možu, ki je do zadnjega nosil svoje ljudstvo v gorkem srcu, narod dostojno in prelepo skazal zadnjo čast. Kakor izvem, zapustil je ranji Anton Žuža svoje ostalo premoženje narodu — t. j. univerzalni dedič je stipendijska ustanova za Žalske in Laške dijake. Za narodna društva napravil je volila Ljubljanskemu Sokolu, Savinjskemu Sokolu, Celjskeji Čitalnici volil je po 300 gld.

Izvrševalcem njegove poslednje volje postavil je Ant. Žuža g. dr. K. Slanca, adv. kandidata v Ljubljani.

Domače stvari.

— (Slovensko gledališče.) Preteklo soboto zvečer predstavljala se je znana Ogrinčeva vesela igra „V Ljubljano jo dajmo!“ Igra je sicer izvirna, a brez pravega, dobro osnovanega dejanja, brez zaozljavanja, brez živahnega dialoga. Zaradi tega more le pri tako izbornej predstavi, kakeršna je bila v soboto, napraviti potreben učinek. Igralo se je, kakor rečeno, res izorno, da smo prav lahko pozabili na posamične nekoliko preveč robate izraze. Izmed ženskega osebja je gospica Vrtnikova tercijalsko deklo Nežo tako vro in dovtipno predstavljala, da si je pridobila splošno priznanje, da je izzivala neprestano veselost, naposled pa živahno odobravanje. Gospica Petrinska (mati Rotija) bila je prav vrla in brdka kmetska gospodinja, gospica Nigrinova (Marica, njena hči) pa v govoru in igri prav ljubka. Mej moškim osebjem odlikoval se je v prvi vrsti g. Kocelj. Njegov Srebrin bila je kaj postavna in oblastna prikazen, predstavljala nam je premožnega kmetskega posestnika tako pristno, kakor ga čestokrat v istini vidimo. Gosp. Petrič (Pavle) v zadnji čas jako napreduje in njegov Pavle bil je dobro, deloma prav dobro dovršen, dasi bi želeli, da bi se malo manj karikiralo, čemur pa je večinoma igra sama kriva. Gosp. Danilo (dr. Znoj) bil je nam glede igre popoln po godu. Storil je, kar se iz te vloge storiti more. Glede maske pa moramo opomniti, da je bila brada prejasne boje, kontrast mej lasmi in brado prevelik. Gg. pevci „Narodne Čitalnice ljubljanske“ so svoji dve ulogi peli jako krepko in precizno. — Gledališče bilo je srednje obiskano, ker mora vsaceму rodoljubi biti tem neprijetnejše, ko dan na dan čitamo, kako je prostrano česko gledališče skoro vsekdar razprodano in prihaja skoro vsaki dan iz tega ali onega mesta poseben vlak, napolnen z domoljubi, namenjenimi naravnost v gledališče. Temu je deloma uzrok v tem, da se v isti večer prirejajo razne veselice, in da je tako društvo društvu na potu in na kvar.

— (Umrla) je včeraj ob 1/4 12. uri dopoldne g. Marija Cimperman, mati pokojnega pesnika Franja in še živečega pesnika Josipa Cimpermana, 72 let stara. Lahka jej zemljica!

— (Sobotni ples) v Čitalnici bil je kakor zabaven, tako tudi odličan. Plesalo je kach 30 parov.

— („Vodnikovo besedo“ s plesom) priredi Šišenska Čitalnica dne 3. februvarija v prostorih Kozlerjeve zimske pivarne.

— (Odlikovanje.) Tukajšnji pismonoša gosp. Simon Jeras dobil je v priznanje svojega več nego 40 letnega zvestega službovanja srebrni križec za zasluge.

— (Pri upravnem sodišči na Dunaji) obravnavati se v kratkem dve zanimivi pravdi. Prva pravda je ta. Ko je mesto Ljubljansko sezidalo novo klavnico sklenil je pred štirimi leti mestni zastop mej drugimi določili, da nikdo ne sme uvažati v Ljubljansko mesto mesa od zaklane živine. Proti tej naredbi mestnega magistrata pritožil se je tukajšnji pekovski mojster Ivan Föderl na c. kr. deželno

vlado v Ljubljani, in trdil v pritožbi, da mestni magistrat nema pravice prepovedati zasobnim strankam uvažanje mrtvega mesa, kajti to je omejeenje osobne svobode. C. kr. deželna vlada je pritožbo zavrgla. a g. Ivan Föderl pritožil se je pri c. kr. ministerstvu za notranje zadeve proti rešitvi c. kr. deželne vlade in ministerstvo je pritožbo g. Föderl-a uslišalo, rekoč, da mestni magistrat Ljubljanski nema pravice braniti privatnim osobam. Mestni magistrat Ljubljanski, pa se je proti temu odloku pritožil po svojem zastopniku dru. Mundi na upravno sodišče, katero bode tedaj to vprašanje konečno rešilo, ali na korist ali na nekorist ljubljanskega mesta, katero bi trpelo gotovo veliko škode, ako bi se dovolilo uvažati mrtvo meso. — Druga pravda je pa ta: Kakor znano je pred desetimi leti začel Bamberg izdavat „Slovensko Pratiko“ dočim je dotlej izdaval le Blaznikova tiskarna „veliko“ in „malo“ Pratiko. Da bi se Blaznikova Pratika razločevala od Bambergove, natisnila je Blaznikova tiskarna na prvi strani Pratique sv. Jožefa z Jezusom kot zaštitno znamko (Schutzmarke), a Bambergova tiskarna je takoj drugo leto kot svojo zaštitno znamko natisnila na Pratiko sv. Cirila in Metoda prav v istej velikosti kot sv. Jožef na Blaznikovi Pratici. Blaznikova tiskarna se je zaradi tega pritožila pri mestnem magistratu Ljubljanskem in slednji je pri Bambergu konfiskoval mnogo tisoči „Slovenske Pratique“. Proti temu ukrepu mestnega magistrata pritožila se je Bambergova tiskarna pri c. kr. deželni vladi, češ, da je mestni magistrat prekoračil svoj delokrog in c. kr. deželna vlada je uvažuje pritožbo, ukaz mestnega magistrata Ljubljanskega razkrepila. Slednji rekuriral je na c. kr. ministerstvo za notranje zadeve, katero je postopanje mestnega magistrata popolnem odobrilo, češ, da je pravilno ravnal, ker ima kot obrtniški urad čuvati varnost mark v smislu dotičnega zakona. Proti temu odloku pa se je pritožil zastopnik Bambergove tiskarne dr. Pfefferer na upravno sodišče. Konfiskovane Pratique so mej tem postale seveda makulatura, pač draga, kajti vsaka pratika s kolekom stane pet krajcarjev. Nastane vprašanje, kdo bode, ako določilo Ljubljanskega magistrata ne obvelja, povrnil Bambergovi tiskarni škodo?

— (Trgovski ples v Kranji) zvršil se je včeraj v tamošnji Čitalnici po vsem jako izorno; krasno okinčane dvorane bile so polne jako elegantnega narodnega občinstva, ter so se osobito odlikovale dame iz Kranja v jako finih toaletah. Kotiljon, katerega je posebno spretno vodil gospod Vinko Majdič, plesalo je 40 parov, mej katerimi smo opazovali raznobojen venec gorenjskih krasotic. Prireditelj tega prvega narodnega trgovskega plesa gre vsa čast in hvala, ples je imel po vsem izključljivo naroden značaj, kar naj bi si Ljubljanski gg. trgovci vzeli v vzgled. Ker je bil čisti dohodek trgovsko bolniškemu in penzijskemu društvu v Ljubljani namenjen, nadejati se je, da bode tudi dobrodelni namen dovoljen.

— (Krojaški pomočniki) bili so včeraj ob 10. uri sklicani v magistratno dvorano, da si v smislu nove obrtne postave ustanove zbor pomočnikov. Došlo je kakih šestdeset pomočnikov. Pomočnik Fran Dekval je v slovenskem, pomočnik Jaka Unok v nemškem jeziku izjavil, da si krojaški pomočniki ne bodo ustanovili zbora pomočnikov, ne združne bolnišne blagajnice, in to zaradi tega ne, ker je nova obrtna postava nazadnjašk korak v postavodajanji ker omejuje obrtno svobodo in ker imajo že svojo bolnišno blagajnico, delalcem pa itak s to postavo ne bode nič pomagano. Predlog, da se ne ustanovi zbor pomočnikov, se je vzprejel na kar je vladni komisar g. Jakob Tomec zbor zaključil. Krojaški pomočniki so tedaj po nasvetu trojice Krügl, Šturm in Tuma posnemali radikalno stranko delavcev na Dunaji, ki hoče izvrševanju obrtne postave s tem kljubovati, da neče ustanoviti zborov pomočnikov po postavi predpisanih. No pa se bode že našlo mazilo, da bode i to gladkeje teklo.

— (Kuharica) Trnovskega gosp. župnika je vender kljub hudej rani popolnem ozdravela. Le na levej nogi ima še dve opeklini, ki se le polagoma celiti. Napadovalcema policija še ni prišla na sled.

— (Včeraj) našel je na Tržaški cesti Tine Turk, v službi pri g. F. Golobu na Glincah, jedno uro. Kdor jo je zgubil, naj se pri njem oglasi.

— (Zvezdo repatico) je že deset dnij sem videti zvečer na zahodnej strani nebá. Kmalu po solnčnem zahodu se prikaže, po osmeji uri zopet mine. Prizor daje lep očem.

— (V Nabrežini) so rodoljubi zopet oživel narodno Čitalnico. Menim, da je sedanja osnovana na boljše podlagi, nego propadla. Da zamore vstopiti vsak tudi zelo priprost kmet je zbor ukrepil, naj bo mesečina za priprosti narod 10 kr. — Volil se je tudi o tej priliki začasni odbor. Prvosednikom je izvoljen vrli rodoljub g. Fr. Nemec, podprvosednikom g. F. Rapotec, tajnikom g. F. Tomšič, blagajnikom g. Ig. Tance in odbornikom gg. Ant. Stupica in Iv. Cabarija. — Rodoljubi! dana vam je prilika se izobraževati, zatorej vpisujte se pridno v to prekoristno društvo; kajti le od vas je odvisen narastaj in moč Čitalnice. Na delo, dokler je čas!

— (Vabilo k večerni veselice,) ki bode dne 2. svečana 1884 v gostilni pri „Krištofu“ v Lescah in katere čisti dohodek je namenjen v podporo revnim učencem. — Spored: Petje, katerega oskrbi moški zbor iz Gorjan pod vodstvom gosp. J. Žirovnik-a. — Tombola in ples. — Vstopnina za osobo 20 kr., za družino 40 kr. — Začetek ob 7. uri.

— (Akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji) ima 23. t. m. redni občni zbor. Spored: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo odborovo. 3. „I. S. Turgenjev“ čita g. K. Štrekelj, drd. phil. — 4. Poročilo ad hoc voljenega odbora o predlogu g. Al. Homan-a. 5. Stučajnosti. Lokal: Gusterschütz' Restauration I Auerspergstrasse 6. Začetek ob 1/4 8. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Ormož 21. januarja. Zmaga sijajna, naši kandidati dobili 55, nasprotni 33 glasov. Živeli vrli veleposestniki.

Zagreb 20. januarja. Ko je sabor včeraj nadaljeval debato o adresi na vladarja, došel je carski reskript, ki zaključuje to zasedanje.

Dunaj 20. januarja. Ruskega ministra vnanjih zadev, Giersa, vzprejel je cesar danes v zasobnej avdijenci ki je trajala 40 minut. Pozneje je imel Giers s Kalnoky-jem jedno uro trajajoč pogovor. Ministru Giersu na čast bil je potem diner, pri katerem so bili ruski poslanik Lobanov, nemški poslanik princ Reuss, vsi ministri in dvorni dostojanstveniki.

Pariz 21. januarja. Javnega shoda (meetinga) udeležilo se je 1000 osob. V govorih proslavljala se je socijalna revolucija. V vzprejetej resoluciji protestuje se proti avtoritarni politiki vlade in pozivljejo se republikanski poslanci, naj zahtevajo preuredbo ustava po konstitujočem zboru (constituante.) Drug meeting z 2000 udeleženci sklenil je organizacijo in nabiranje doneskov za spomenik Deduže-u in ustreljenim kumunardom. Jeden govornik zahteval je socijalno revolucijo.

Tuji:

dne 20. januarja.

Pri **Stonu**: Schepitz iz Trsta. — Dorolka iz Gorenjskega.

Pri **Malič**: Weiner z Dunaja. — Pollak in Mally iz Tržica.

Pri **južnem kolodvoru**: Fakaeš z Dunaja. — Haydo iz Gradca.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
19. jan.	7. zjutraj	749.63 mm.	— 8.2°C	sl. vzh.	megla	0.00 mm.
	2. pop.	748.71 mm.	— 0.2°C	sl. vzh.	jas.	snega.
	9. zvečer	749.23 mm.	— 5.0°C	sl. vzh.	jas.	
20. jan.	7. zjutraj	748.45 mm.	— 5.2°C	brezv.	megla	0.00 mm.
	2. pop.	746.67 mm.	— 1.4°C	brezv.	megla	snega.
	9. zvečer	749.17 mm.	— 1.6°C	sl. vzh.	obl.	

Srednja temperatura obeh dnij je znašala — 4.5° in — 2.7°, za 2.5° in 0.7° pod normalom.

Dunajska borza

dne 21. januarja t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	79 gld. 95	kr.
Srebrna renta	80	25
Zlata renta	100	25
5% marcna renta	94	25
Akcije narodne banke	844	—
Kreditne akcije	302	30
London	121	20
Srebro	—	—
Napol.	9	60 1/2

